

Q&A Reservin yläikärajan korotuksesta

Q&A

1. Keitä kaikkia yläikärajan nostaminen koskee?

Ehdotuksena on, että yläikärajan nostaminen koskisi kaikkia vuonna 1966 ja sen jälkeen syntyneitä asevelvollisia: miehistöä, aliupseereita ja upseereita. Ylimmät upseerit kuuluisivat edelleen reserviin niin kauan kuin he ovat palveluskelpoisia.

2. Miksi sotilasarvo ei enää määrittäisi reserviin kuulumisen yläikärajaa?

Asevelvollisen siviilioasaamiseen perustuvissa tehtävissä sotilasarvolla ei ole ratkaisevaa merkitystä. Jaottelua ei enää pidetty tarkoituksenmukaisena.

Miehistön reserviin kuulumisen muita alempi yläikäraja rajoittaisi viranomaisten mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä sodan ajan kokoonpanoihin.

3. Tuleeko laki voimaan takautuvasti, eli viedäänkö jo reservistä poistuneet alle 65-vuotiaat takaisin reserviin?

Ei. Ehdotettavassa mallissa ikärajan nostaminen koskisi vain sellaisia henkilöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1966 tai sen jälkeen, eli ovat asevelvollisia lain voimaan tullessa.

4. Mitä käyttöä Puolustusvoimilla on 60–65-vuotialle?

Esikunta-, tuki- ja koulutustehtäviä. Siviilioasaamisen perusteella asevelvollisia sijoitetaan muun muassa johtamisjärjestelmälän ja terveydenhoidon tehtäviin ja muihin erityisosaamista vaativiin tehtäviin.

Digitalisaation ja teknistymisen myötä Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on entistä enemmän sellaisia normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä, joissa edellytetään tiettyä siviilioasaamista.

5. Sijoitetaanko vanhempia reserviläisiä etulinjan tehtäviin?

Vanhempien reserviin sijoittamisessa korostuvat erityisosaamiseen perustuvat esikunta-, tuki- ja koulutustehtävät. Etulinjan tehtävissä korostuu fyysinen toimintakyky, minkä vuoksi niihin sijoitetaan nuorempia reserviläisiä.

6. Onko kaikilla reserviläisillä poikkeusolojen tehtävä?

Reserviin kuulumisen ei tarkoita suoraan sitä, että olisi sijoitettuna sodanajan tehtävään. Niillä, joilla ei ole määriteltyä sodan ajan tehtävää voidaan mahdollisen kriisin aikana sijoittaa sitä mukaan kuin tarvetta syntyy.

7. Millä perusteella Puolustusvoimat sijoittaa tiettyyn sodan ajan tehtävään? Voiko tehtävästä kieltäytyä?

Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos sijoittaa sodanajan tehtävään oman tarpeensa ja asevelvollisen osaamisen perusteella.

Jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen. Oikeudesta saada vapautus sotilaallisesta maanpuolustuksesta säädetään lailla.

8. Mistä voi tarkistaa, onko sijoitettu poikkeusolojen tehtävään?

Puolustusvoimien uudesta Omaintti-palvelusta voi tarkistaa, onko itsellä sodan ajan sijoitusta. Palveluun ei ole tuotu kaikkia asevelvollisuusrekisterin tietoja.

Yksityiskohtaisemmat tiedot saa henkilökohtaisesti omasta aluetoimistosta.

9. Tuleeko kaikille yli 50-vuotiaille kertausharjoituksia?

Ei tule. Kertausharjoitusten määrä riippuu asevelvollisen sodan ajan sijoituksesta, Puolustusvoimien tarpeesta sekä käytettävissä olevista määrärahoista.

10. Mitä jos reserviläisen terveydentila tai toimintakyky ei enää ole riittävä palvelukseen?

Asevelvolliset osallistuvat maanpuolustukseen terveytensä ja henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Jos terveydentilaan on tullut palveluskelpoisuuteen vaikuttava muutos, tulee olla yhteydessä omaan aluetoimistoon.

11. Voiko yli 60-vuotias osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen?

Lakiehdotuksen myötä vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistumiselle ei ole laissa säädettyä yläikärajaa.

12. Miksi ei esitetä sukupuolineutraalia asevelvollisuutta reservin yläikärajan nostamisen sijaan?

Reservin yläikärajan nostaminen on hallitusohjelmaan kirjattu tavoite. Asevelvollisuuden ulottamisesta koskemaan myös naisia ei ole poliittisesti linjattu. Se on kokonaan oma erillinen aiheensa ja vaatii oman, perusteellisen yhteiskunnallisen keskustelunsa.

Suomen asevelvollisuusjärjestelmä perustuu tällä hetkellä vain miesten asevelvollisuudelle, ja tämänhetkinen arvio on, että sitä ei ole välttämätöntä tehdä pakolliseksi molemmille sukupuolille. Asiasta on kuitenkin syytä käydä avointa yhteiskunnallista keskustelua. Laaja reserviläisarmeija on Suomen puolustuksen perusta, ja siinä tarvitaan miehiä ja naisia. Naisten osallistumisastetta asepalvelukseen pyritään lisäämään esimerkiksi kutsuntajärjestelmän laajentamisen kautta.

13. Onko esityksen taustalla turvallisuusympäristön muutos ja Venäjä?

Turvallisuusympäristön muutos on osaltaan aiheuttanut tarpeen tarkastella lainsäädännön ajantasaisuutta. Esityksen taustalla on tarve varmistaa, että maanpuolustuksen kannalta tärkeää osaamista ei jää hyödyntämättä.

14. Miksi muutosta ei rajata vain vapaaehtoisiin?

Pelkästään vapaaehtoisuuteen perustuva malli ei turvaisi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tarpeita riittäväällä tavalla.

Vapaaehtoisesti sitoutuneen henkilön oikeudet ja velvollisuudet poikkeavat tietyssä määrin asevelvollisen oikeuksista ja velvollisuuksista. Vapaaehtoiseen maanpuolustus-toimintaan osallistuvalla ei ole esimerkiksi vastaavaa oikeutta saada vapaata työstään kuin maanpuolustusvelvollisuuttaan täyttävällä asevelvollisella.

15. Onko muutoksen syynä reservin koon kasvattaminen paperilla?

Ei. Esityksen taustalla on tarve varmistaa, että maanpuolustuksen kannalta tärkeää osaamista ei jää hyödyntämättä. Kaikkia asevelvollisia koskeva yläikärajan nostaminen on yksinkertainen ja yhdenvertainen tapa vastata tähän tarpeeseen.

16. Miksi muutos tehdään juuri nyt?

Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on entistä enemmän sellaisia tehtäviä, joissa vaaditaan tiettyä erityisosaamista ja samaan aikaan asevelvolliset ovat 60-vuotiaina entistä toimintakykyisempiä.

17. Valmistaudutaanko tällä muutoksella 280 000 vahvuuden kasvattamiseen?

Sodan ajan vahvuuden kasvattaminen ei ole riippuvainen reservin yläikärajasta. Reserviin kuuluvista asevelvollisilla vain noin yhdellä kolmasosalla on sodan ajan sijoitus. Sodan ajan vahvuutta voidaan kasvattaa jo olemassa olevalla reservillä.

18. Millaisia kustannuksia muutoksesta aiheutuu?

Muutos ei aiheuta suoria kustannuksia Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokselle. Reservistä kieltäytyvien täydennyspalvelusvelvollisuuden ikärajan noston myötä täydennyspalveluksen järjestämisen kustannukset saattavat nousta, mikäli reservistä kieltäytyy nykyistä enemmän henkilöitä. Täydennyspalveluksen järjestäminen maksaa noin 1 000 euroa henkilöltä.

19. Nouseeko Suomen koulutetun reservin määrä 1 000 000?

Suomessa on noin 900 000 sotilaskoulutuksen saanutta asevelvollista. Arvion mukaan reservin koko kasvaa viiden vuoden siirtymäajan aikana noin 125 000 asevelvollisella, kun 60 vuotta täyttänyt ikäluokka jatkaa asevelvollisena viisi vuotta pidempään. Vuonna 2031 reservin koko olisi noin miljoona henkilöä.

Vanhin ikäluokka, joka pysyy asevelvollisina 60 ikävuoden jälkeen on 1966 syntyneet. Nykytilassa heidän asevelvollisuutensa päättyisi vuoden 2026 lopussa.

- 2027: 1966 syntyneet täyttävät 61 v.
- 2028: 1966 syntyneet täyttävät 62 v.
- 2029: 1966 syntyneet täyttävät 63 v.
- 2030: 1966 syntyneet täyttävät 64 v.
- 2031: 1966 syntyneet täyttävät 65 v, viimeinen vuosi reservissä.

20. Miten yhteiskunnan toimivuus varmistetaan, kun reserviläisten määrän kasvava ja yhä useampi toimii valmiutta kohotettaessa poikkeusolojen tehtävissä?

Työnantaja voi asevelvollisuuslain 89 §:n nojalla tehdä hakemuksen henkilöstönsä jäsenten varaamisesta kriittisiin töihin myös poikkeusoloissa. Tällöin työntekijän sodan ajan tehtävä on toimia työnantajansa palveluksessa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Puolustusvoimien aluetoimistot ratkaisevat asevelvollisia koskevat varaushakemukset. Siviilipalveluskeskus ratkaisee siviilipalvelusvelvollisia koskevat varaushakemukset.

21. Koskeeko muutos Rajavartiolaitoksen poikkeusolojen joukkoja?

Kyllä. Asevelvollisuuslain muutoksen myötä myös Rajavartiolaitoksen kokoonpanoihin sijoitetut asevelvolliset kuuluvat reserviin sen vuoden loppuun, jona he täyttävät 65 vuotta.

22. Millaisesta määrästä kansalaisia puhutaan / mikä on väestömäärä, ketä tämä muutos koskee?

Muutos koskee kaikkia asevelvollisia, sillä miehistö kuuluu jatkossa reserviin 15 vuotta nykyistä pidempään sekä aliupseerit ja upseerit 5 vuotta nykyistä pidempään. Rauhan aikana käytännön vaikutukset, kuten kertausharjoitukset, kohdistuvat kuitenkin vain niihin 50–65-vuotiaisiin asevelvollisiin, joilla on sodan ajan sijoitus. Kyseessä on rajallinen joukko eri alojen erityisosajia ja muita asiantuntijoita. Suurin osa yli 50-vuotiasta asevelvollisista ei tule saaman sodan ajan sijoitusta eikä kutsua kertausharjoitukseen.